

Heidi Rehunen
KATSAUS KUNTOUTUMISEN
KUSTANNUSLASKENTAAN CASE SÄHÄKKÄ OY

Opinnäytetyö
CENTRIA AMMATTIKORKEAKOULU
Tradenomi
Joulukuu 2013

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Kokkola-Pietarsaari	Aika Joulukuu, 2013	Tekijä/tekijät Heidi Rehunen
Koulutusohjelma Liiketalous		
Työn nimi KATSAUS KUNTOUTUMISEN KUSTANNUSLASKENTAAN, Case Sähäkkä Oy		
Työn ohjaaja Janne Peltoniemi		Sivumäärä 30+2
Työelämäohjaaja Janne Vuolukka		
<p>Opinnäytetyö on tehty toimeksiantona Kuntoutumiskoti Sähäkkä Oy:lle. Sähäkkä sijaitsee Pohjois-Pohjanmaalla, Ylivieskassa. Kuntoutumiskoti tarjoaa palveluja nuorille aikuisille, jotka ovat iältään 18–30-vuotiaita. He ovat syrjäytyneitä mielenterveyssyistä ja eivät kykene itsenäiseen elämään. Moniammatillisessa ja viihtyisässä toimintaympäristössä nuorille aikuisille annetaan mahdollisuuksia oppia ja kehittää omia taitojaan ja huolehditaan heidän tarpeistaan.</p> <p>Työn teoriaosiossa käsitellään kustannuslaskentaa ja sen eri muotoja, kuten esimerkiksi toimintolaskentaa, hinnoittelun periaatteita sekä kuntoutumista, erityisesti nuorten aikuisten mielenterveyskuntoutumista.</p> <p>Työssä tutkittiin kolmen eri esimerkitapauksen avulla kuntoutumisen kustannuksia Sähäkässä. Lisäksi, kuinka paljon yhteiskunta joutuu käyttämään varojaan niiden nuorten aikuisten tukemiseen, jotka eivät kykene huolehtimaan itsestään syrjäytymisen ja mielenterveysongelmien takia.</p> <p>Opinnäytetyössä tehtiin laskelmia myös siitä, kuinka paljon yhteiskunta tulee säästämään kustannuksissa, kun nuori aikuinen kuntoutuu käyttämällä Kuntoutumiskoti Sähäkän tarjoamia palveluja. Tarkoitus on, että nämä nuoret aikuiset pystyvät elämään itsenäisesti ja tuomaan yhteiskunnalle oman panoksensa hankkimalla koulutuksen ja työtä.</p>		

Asiasanat

hinnoittelu, kuntoutus, kustannuslaskenta, mielenterveyskuntoutuminen, toimintolaskenta

ABSTRACT

Unit Kokkola-Pietarsaari	Date December 2013	Author/s Heidi Rehunen
Degree programme Bachelor of business administration		
Name of thesis COST ACCOUNTING OF REHABILITATION Case Sähäkkä Oy Ltd		
Instructor Janne Peltoniemi		Pages 30+2
Supervisor Janne Vuolukka		
<p>The thesis was made as a commission to Rehabilitation home Sähäkkä Oy Ltd. Sähäkkä is located in Northern Ostrobothnia, in Ylivieska. The Rehabilitation home offers services to young adults, who are 18 to 30 years old. They are socially excluded for mental health reasons and are not able to live independently. In a multiprofessional and cozy working environment young adults are given possibilities to learn and develop their own skills and their needs are taken care of.</p> <p>The theory section of the thesis covered cost accounting and its different varieties as for example activity based counting, the principles of pricing and rehabilitation and especially the rehabilitation of mental health of young adults.</p> <p>This thesis analysed the expenses of rehabilitation in Sähäkkä using three different case examples. The expenses were also looked at from society's perspective, how much society needs to use its resources to support young adults, who are not able to take care of themselves because of social exclusion and mental health reasons.</p> <p>In the thesis some calculations were made on how much society will be able to save in expenses when young adults are rehabilitated by using the services offered by Rehabilitation home Sähäkkä. The purpose is that these young adults are able to live independently and to bring their own efforts to society through obtaining an education and occupation.</p>		

Key words

activity based counting, cost accounting, mental health rehabilitation, pricing, rehabilitation

**TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS**

1 JOHDANTO	1
2 KUSTANNUSLASKENTA JA KUNTOUTUMINEN YHTEISKUNNASSA	2
2.1 Kustannuslaskenta ja hinnoittelu	4
2.2 Katsaus työvoimaan ja kuntoutukseen	10
2.3 Nuorten mielenterveyskuntoutuminen	11
2.4 Kuntoutuksen taloudelliset vaikutukset	11
3 SÄHÄKKÄ OY:N TOIMINTAYMPÄRISTÖ	13
3.1 Sähkö Oy:n esittely	13
3.2 Lähiympäristö	16
4 KUNTOUTUMISEN KUSTANNUSTEN VERTAILU	18
4.1 Yhteiskunnan kustannukset	18
4.2 Sähäkän palveluiden kustannukset valtiolle	21
4.3 Kustannusten vertailu	21
4.4 Yhteenvetoa	27
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	30
LÄHTEET	31
KUVIOT	
KUVIO 1. Kustannuslaskennan tarkastelun lähtökohtia	2
KUVIO 2. Kustannusten kohdistamisprosessi	6
KUVIO 3. Kuntoutuskustannukset vuosina 1992–2010	18
KUVIO 4. Kuntoutuksen määrällinen laajentuminen	20
KUVIO 5. Yhteiskunnan kustannukset tulevaisuudessa maksettavista varhaiseläkkeistä	23
KUVIO 6. Kuntoutumisen ajat ja kustannukset esimerkkitapausten mukaan	27
KUVIO 7. Sähäkän ja yhteiskunnan kustannusten vertailua	28
TAULUKOT	
TAULUKKO 1. Ulkoinen ja sisäinen laskentatoimi	3
TAULUKKO 2. Alle 30-vuotiaana työkyvyttömyyseläkkeen saajat	19
TAULUKKO 3. Keski-Pohjanmaan keskussairaalan psykiatrian osaston hintoja	25
TAULUKKO 4. Yhteiskunnan kulut ja Sähäkän kulut yhteensä esimerkkitapauksissa	26
TAULUKKO 5. Kuntoutumisajat ja kuntoutumisen kustannukset esimerkkitapauksissa	26
TAULUKKO 6. Sähäkän kustannukset verrattuna yhteiskunnan kustannuksiin	28

1 JOHDANTO

Olen valinnut opinnäytetyöni aiheeksi kustannuslaskennan. Tässä työssä keskityn myös kuntoutukseen. Toimeksiantajanani tälle työlle on Kuntoutumiskoti Sähkö Oy Ylivieskasta. Sähkö tarjoaa kuntoutumispalveluja nuorille aikuisille, 18–30-vuotiaille mielenterveyskuntoutujille.

Kustannuslaskentaosuudessa tarkastelen perinteistä laskentaa ja toimintolaskentaa. Kerron, kuinka ne eroavat toisistaan ja mitä hyötyä on toimintolaskentatavassa. Käsittelen myös sitä, kuinka eri malleilla saadaan erilaiset tulokset ja voidaan seurata kannattavuutta eri tavoin. Hinnoittelu on yksi tärkeä osa kustannuslaskentaa ja vaikuttaa ratkaisevasti yrityksen kykyyn tehdä liiketoiminnasta tuottoisaa.

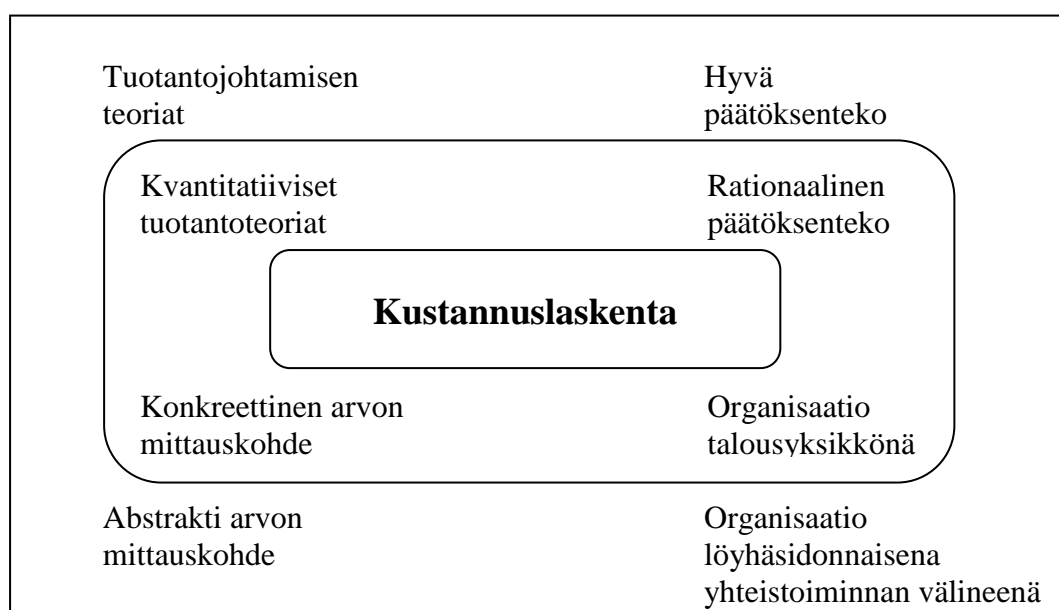
Työssäni käsittelen myös kuntoutusta. Aihe ei kuulu opiskelemini aiheisiin nykyisessä koulussa, mutta se on olennaista, kun opinnäytetyö tehdään kuntoutumiskodille. On tärkeä tietää, mitä kuntoutuksessa on otettava huomioon. Kerron myös Sähkö Oy:n toiminnasta ja tavoitteista auttaa kuntoutujia pääsemään kiinni normaalimpaan elämään.

Tarkoituksena on selvittää, kuinka paljon edullisempaa yhteiskunnalle on käyttää esimerkkiyrityksen, Sähkö Oy:n palveluita kuin julkisen puolen sairaalahoitopalveluita nuorten aikuisten kuntoutumisessa. Vertaan julkisen puolen hinnoittelua Sähkö Oy:n hinnoittelumalliin. Teen laskelman muutaman esimerkkitapauksen mukaan. Lasken, kuinka paljon yhteiskunta voi säästää, kun nuori aikuinen kuntoutuu ja pääsee jossain vaiheessa veronmaksajaksi.

2 KUSTANNUSLASKENTA JA KUNTOUTUMINEN YHTEISKUNNASSA

Yrityksen toiminnassa kustannuslaskenta on yksi tärkeä osa taloushallintoa. Sen avulla voidaan selvittää yrityksen kannattavuutta ja jakaa kustannuksia tuotteille tai palveluille. Sen avulla tutkitaan myös sitä, kuinka kannattavia eri asiakkaat ovat yritykselle. Kustannuslaskenta auttaa myös hintojen asettelussa, niin että tuotteen tai palvelun myyntihinta kattaa kaikki tuotteen aiheuttamat kustannukset ja voidaan vielä saada voittoakin.

Kustannuslaskennan tehtäväksi voidaan määritellä organisaation päämäärien tavoittelua koskevassa päätöksenteossa hyödyllisen rahamääräisen tiedon tuottaminen. Yrityksessä tuotanto, päätöksenteko, organisaatio ja laskentatoimi saavat kukin kaksi vaihtoehtoista määritelmää, siten että kustannuslaskennan tehtävä ja mahdollisuudet voidaan käsittää joko kapeasti tai laajasti. Määritelmää on tarpeen laajentaa erityisesti laadun tai asiakassuhteiden kannattavuuden arvostelemiseksi. Erilaisten yritysten, kuten palvelun tuottajien ja tuotantoyritysten, eri hankkeet edellyttävät erilaisia lähtökohtia. Kustannuslaskennan tarkastelussa on otettava huomioon erilaisia lähtökohtia, kuten hyvä päätöksenteko ja kvantitatiiviset tuotantoteoriat (Kuvio 1). (Pellinen 2003, 19.)



KUVIO 1. Kustannuslaskennan tarkastelun lähtökohtia (Pellinen 2003, 20.)

Kustannuslaskenta on osa yrityksen sisäistä laskentaa. Ulkoiseksi laskentatoimeksi kutsutaan kirjanpitoon liittyvää laskentaa. Kirjanpidosta yritys saa tietoja sisäistä laskentaa varten. Esimerkiksi saman liiketapahtuman aiheuttama meno kirjataan sekä kirjanpitoon että kustannuslaskelmaan. Kirjanpitoon meno kirjataan ajallisesti vasta myöhemmin, kun sen aiheuttama tuotannon tekijä on vastaanotettu. Todelliset, toteutuneet kustannukset nähdään siis kirjanpidosta. (Eklund, Kekkonen 2011, 7, 22.)

Taulukosta 1 voi huomata, kuinka ulkoinen ja sisäinen laskentatoimi eroavat toisistaan ja mitä niihin kuuluu. Ulkoinen laskentatoimi on julkista, ja siitä selviää yrityksen tilikauden tulos ja taloudellinen asema. Sisäinen laskentatoimi antaa tietoja laskelmista yrityksen omaan käyttöön. (Eklund, Kekkonen 2011, 8.)

TAULUKKO 1. Ulkoinen ja sisäinen laskentatoimi (Eklund, Kekkonen 2011, 8.)

Ulkoinen laskentatoimi	Sisäinen laskentatoimi
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kirjanpitovelvollisuus ➤ Ulkoinen raportointi: tilinpäätös, johon kuuluvat tuloslaskelma ja tase sekä liitetiedot ja rahoituslaskelma ➤ Laskentakohteena on kirjanpitovelvollisen koko toiminta ja laskenta-ajanjaksona tilikausi eli 12 kuukautta. ➤ Tilikauden tulot ovat tuottoja. ➤ Tilikauden menot ovat kuluja. ➤ Tiedot ovat tietyin edellytyksin julkisia. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tarve suunnitella toiminnan kannattavuutta tulevaisuudessa ➤ Sisäinen raportointi: myynnin raportit, kannattavuuslaskelmat, hinnoittelulaskelmat, budjetit, seurantaraportit investointilaskelmat ja rahoituslaskelmat ➤ Laskentakohteet ja laskenta-ajanjaksot määrittellään yrityksen tarpeen mukaisesti. ➤ Laskelmien tulot ovat tuottoja ➤ Laskelmien menot ovat kustannuksia ➤ Laskelmat ovat yrityksen sisäisiä ja ovat vahvasti liikesalaisuuden piirissä.

2.1 Kustannuslaskenta ja hinnoittelu

Kustannuksia yritykseen tulee erilaisista hankinnoista, kuten esimerkiksi aine- ja tavarakustannukset, alihankintakustannukset, henkilöstökustannukset ja rahoituskustannukset. Tuotot samoin kuin kustannuksetkin tulee jakaa kustannuslajeihin. Tuotto- ja kustannusrakenne erittelee sitä, kuinka paljon yrityksessä on erilaisia tuottoja ja kustannuksia euromääräisenä ja prosentuaalisesti suhteessa myyntituottoihin. Nämä tiedot ovat tärkeitä mm. yrityksen johdolle ja auttavat sitä yrityksen toiminnan ohjauksessa. (Eklund, Kekkonen 2011, 21.)

Perinteisellä kustannuslaskennalla tarkoitetaan laskentaa, jossa on esimerkiksi seuraavat kolme vaihetta:

- kustannuslajilaskenta, jossa selvitetään yrityksen laskentakauden kokonaiskustannukset lajeittain, kuten aines- ja tarvikekustannukset, palkat ja vuokrat
- kustannuspaikkalaskenta, jossa välilliset kustannukset (yleiskustannukset) kohdistetaan kustannuspaikoille, kuten aineskustannuspaikalle (esimerkiksi varasto), valmistuskustannuspaikalle (valmistusosasto), markkinointiosastolle ja hallinto-osastolle
- suoritekohtainen laskenta, jossa välilliset kustannukset (yleiskustannukset) kohdistetaan suoritteille (tuotteille): kullekin suoritteelle tuleva osuus kustannuspaikkojen välillisistä kustannuksista selvitetään käyttäen erilaisia kohdistamisperusteita, kuten jako- ja lisäyslaskentaa (Alhola 2008, 11).

On ongelmia, jotka liittyvät perinteiseen kustannuslaskentaan. Useat yritysjohtajat ja päättäjät nykyään eivät ole tyytyväisiä niihin tietoihin, joita he saavat yrityksensä kustannuslaskentajärjestelmästä. Liian yksipuolinen kustannuslaskenta saattaa antaa väärät tuotekustannukset. (Alhola 2008, 13.)

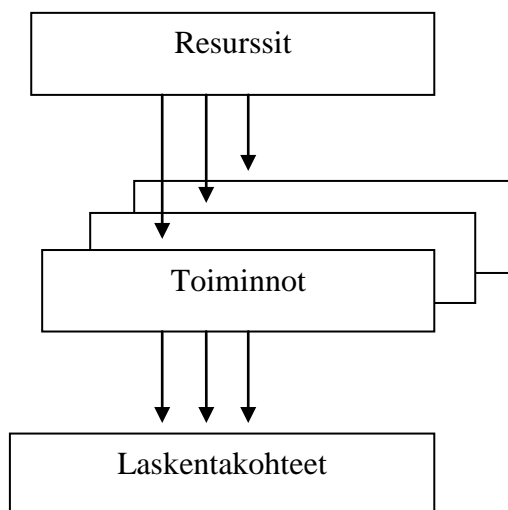
Tässä on muutama esimerkki siitä, kuinka kustannuslaskennan tulee olla järjestettynä jollakin tavalla:

- Kustannuslaskenta on tarpeen, jotta yrityksen kannattavuutta voidaan eritellä tuotteiden, asiakkaiden ja toimintojen kannattavuuksiksi, jotta voitaisiin saada niiden paras mahdollinen suhde yrityksen kannattavuuden kannalta.

- Tuotteiden tai palvelujen hintojen asettamisessa tulee tietää muuttuvat ja kiinteät kustannukset, jotta voidaan selvittää, mikä tulee hinnan alarajaksi.
- Kustannuslaskennasta saadaan tietoa kustannusperusteisten tarjousten tekemistä varten, etenkin julkishallinnon tuottajien kesken. (Pellinen 2003, 71.)

Toimintolaskenta, ABC (Activity-Based Costing), toimintokohtainen tai -perusteinen kustannuslaskenta ei ole uusi keksintö. Jo 1970-luvulta lähtien perusajatukset toimintolaskennasta ovat olleet tuttuja Suomessa. Toimintolaskentaa on pidetty perinteisen kustannuslaskennan uhkana. Näin ei pidä olla, vaan kyseessä on ”oikeiden” kustannusten ratkaiseminen. Taloushallinnossa ja laskentatoimissa toimintoajattelu on johtanut toimintolaskentaan. Toimintolaskennan lähtökohtana on, että erilaiset toiminnot kuluttavat yrityksen resursseja. Tästä syntyy kustannuksia. Nämä kustannukset tulee kohdistaa toiminnoille ja edelleen toiminnoilta tuotteille. Siis määritellään, mitä toimintoja tuotteet kuluttavat, ja tämän perusteella lasketaan tuotekustannukset. Alun perin toimintolaskentaa käytettiin enimmäkseen tuotelaskennassa, mutta nykyään sitä käytetään muillakin osalualueilla, kuten palvelu-, projekti-, kauppa-, markkina-alue-, jakelutie-, asiakas- ja sopimuslaskennassa. Toimintolaskennan käsite on laajentunut. Toimintoihin perustuva kustannuslaskenta seuraa kustannuksia yrityksen toimintojen operatiivisista tiedoista eli siitä, mitä ihmiset ja koneet todella tekevät työyhteisössä. (Alhola 2008, 15, 31.)

Toimintolaskennassa käytetään erilaisia teknisiä käsitteitä kuvattaessa kustannusten kohdistamisprosessia. Vertikaalinen kustannusten kohdistamisen näkökulma (cost assignment view) antaa informaatiota etupäässä resurssista, toiminnoista ja laskentakohteista. Lähtökohtana on ajatus, että laskentakohteet, esimerkiksi tuotteet, luovat toimintojen tarpeen ja toiminnot luovat resurssien tarpeen. Erilaiset yritykset tarvitsevat erilaisia resursseja. Yrityksen resursseja ovat esimerkiksi henkilöstö, toimitilat, koneet ja laitteet. Toiminnot kuluttavat resursseja, ja siten liiketoiminnan tavoitteet saavutetaan. Resurssit ovat tuotannontekijöitä, jotka ylläpitävät ja synnyttävät toimintoja. Kuvio 2 ilmaisee, että laskentakohteet, kuten tuotteet tai asiakkaat, tarvitsevat toimintoja, ja toiminnot taas kuluttavat resursseja tullakseen tehdyiksi. (Alhola 2008, 43.)



KUVIO 2. Kustannusten kohdistamisprosessi (Alhola 2008, 42.)

Toimintoja ovat ne tehtävät, joita yrityksen organisaatio tekee. Ne ovat aina yrityskohtaisia. Tyypillisiä toimintoja ovat esimerkiksi tarjousten laadinta, ostotilausten vastaanotto, koneiden asetus, valmistus, pakkaaminen ja lähetys. Kustannusajuri on toimintolaskennan tärkeä osa. Se on tekijä, jolla kustannukset kohdistetaan, ja se ilmaisee, miksi toiminto vaatii tiettyjä resursseja. Kustannusajureita on resurssiajureita ja toimintoajureita. Resurssiajureilla kohdistetaan resurssit toiminnoille ja toimintoajureilla toiminnoilta laskentakohteille. On tärkeää valita oikea kustannusajuri. Jos valitsee vääränlaisen ajurin, se johtaa virheellisiin tuloksiin ja silloin laskennasta ei ole hyötyä. Ajurien kartoitus ja valinta ovat ratkaisevimpia ja kriittisimpiä asioita koko toimintolaskennassa. (Alhola 2008, 44, 47.)

Hinnoittelu on kannattavan toiminnan perusta. Tuotteelle tai palvelulle tulee määrittää myyntihinta, joka kattaa kustannukset ja jättää yritykselle vielä voittoakin. Jopa pienet myyntihinnanmuutokset vaikuttavat suoraan yrityksen tulokseen. (Jormakka, Koivusalo, Lappalainen, Niskanen 2009, 210.)

Alarajan hinnoittelulle asettavat lyhyellä aikavälillä tuotteen muuttuvat kustannukset eli kauppaliikkeessä tuotteen ostohinta ja valmistusyrityksessä tuotteen muuttuvat valmistuskustannukset. Myyntihinnan ei kannata olla sama kuin tuotteen muuttuvat kustannukset yhteensä, koska tuote ei silloin olisi yritykselle kannattava. Pitkällä aikavälillä myyntihinnan täytyy kattaa myös kiinteät kustannukset. Jos hinnoittelun alarajan muodostavat sekä muuttuvat että kiinteät kustannukset, siis tuotteen myyntihinta

peittää kaikki kustannukset, yritys tekee kyseisellä tuotteella nollatulosta, eli ei synny tappiota, mutta yritys ei tee voittoaakaan. (Jormakka, Koivusalo... 2009, 210.)

Yrityksen tulokseen voidaan vaikuttaa suoraan tuotteen tai palvelun myyntihinnan asettelulla ja hintoja nostamalla voidaan parantaa tulosta. Tuotteen kysyntä muodostaa hinnan ylärajan. Ei ole aina helppoa hinnoitella kysynnän mukaan, sillä jos hintaa nostetaan liikaa, myynnin määrä voi laskea ja silloin kannattavuus heikentyy. Jos taas hinta lasketaan liian alas, tuotteen kysyntä kasvaa, mutta samalla kannattavuus saattaa heiketä. Joissain tilanteissa tuotteen hinnan määrittää ainoastaan se, mitä asiakas on valmis maksamaan siitä. Hinnan tulee aina perustua kustannustietoisuuteen, mutta siihen vaikuttavat myös monet muut seikat. Tuotteen tai palvelun hinnoittelussa on kustannusten ja kannattavuustavoitteen lisäksi huomioitava kilpailijoiden vastaavien tuotteiden hinnat eli tuotteen markkinahinta. Tuotteen elinikä, haluttu imago, laatu ja jakelutiet vaikuttavat myös hintaan. (Jormakka, Koivusalo... 2009, 211.)

Hinnoittelu, joka perustuu tuotteen tai palvelun valmistuskustannuksiin, on kustannuspohjaista hinnoittelua. Siinä selvitetään ensin valmistamisesta aiheutuvat kustannukset, joihin lisätään voittotavoite ja arvonlisävero. Hinnan määrittely tehdään niin, että kaikki kustannukset saadaan katettua. Tämä voi joissain tapauksissa johtaa liian korkeisiin myyntihintoihin, ja toisinaan hinta saattaa jäädä liian alhaiseksi. Kustannusperusteinen hinnoittelu ei ota huomioon kilpailijoiden hintoja tai markkinatilannetta, vaan sen ajatuksena on, että myyntihinnan tulee kattaa kaikki kustannukset, jotka tuotteesta aiheutuvat yritykselle. Yleisimmät kustannusperusteiset hinnoittelumenetelmät ovat omakustannushinnoittelu ja katetuottohinnoittelu. (Jormakka, Koivusalo... 2009, 211.)

Omakustannuslaskentaan perustuvaa hinnoittelua käytetään erityisesti teollisuudessa ja kaupan alalla. Omakustannushinnoittelun perustana on se, että tuotteen myyntihinnan on katettava kaikki kustannukset sekä voittotavoite. Laskelman voittolisä perustuu yrityksessä asetettuun tulostavoitteeseen. Omakustannus- eli voittolisähinnoittelussa omakustannusarvoon lisätään yrityksen voittotavoite sekä arvonlisävero. (Jormakka, Koivusalo... 2009, 211.)

Tuotteen tai palvelun muuttuvat ja kiinteät kustannukset (= omakustannusarvo)
 + Voittolisä
 = Veroton myyntihinta
 + ALV
 = Verollinen myyntihinta

Toimintoperusteinen hinnoittelu perustuu toimintolaskentaan ja on samantapainen kuin omakustannushinnoittelu siinä, että kaikki kustannukset pyritään kohdistamaan tuotteelle tai palvelulle. Toimintolaskennan tavoitteena on tarkka ja oikea kustannusten kohdistaminen ja hinnoittelu. Tuotteen tai palvelun myyntihinta muuttuu sen mukaan, kuinka paljon resursseja siihen tarvitaan. Toimintolaskennan avulla voidaan lisäksi luokitella vaikka asiakkaita kannattaviin ja kannattamattomiin ja tällä tavoin eri asiakkaille pystytään määrittelemään erilaisia hintoja. (Jormakka, Koivusalo... 2009, 212.)

Katetuottohinnoittelussa tuotteen tai palvelun muuttuviin kustannuksiin lisätään tavoiteltu kate. Katetavoite asetetaan niin suureksi, että se kattaa kaikki kiinteät kustannukset ja jäljelle jää vielä voittoakin. Katetuottohinnoittelun avulla voidaan esimerkiksi kaupan alalla joustavasti hinnoitella erilaisia tuotteita asettamalla niille erisuuruisia katetavoitteita. Jos katetavoite asetetaan liian alhaiseksi eikä se sisällä kaikkia kiinteitä kustannuksia, menetelmä voi joskus johtaa liian alhaisiin myyntihintoihin. (Jormakka, Koivusalo... 2009, 212.)

Tuotteen tai palvelun muuttuvat kustannukset
 + Katetuottotavoite
 = Veroton myyntihinta
 + ALV
 = Verollinen myyntihinta

Hinnoittelukerrointa käytetään usein tuotteiden hinnoittelussa vähittäiskaupassa. Tämä menetelmä perustuu katetuottohinnoitteluun, ja siten voi myös vaivattomalla menetelmällä hinnoitella suuri määrä erilaisia tuotteita. Tuotteen myyntihinta saadaan kertomalla hankintahinta hinnoittelukertoimella. Hinnoittelukerroin voidaan laskea seuraavalla kaavalla:

(Jormakka, Koivusalo... 2009, 213.)

$$\text{Hinnoittelukerroin} = \frac{100}{100 - \text{katetuotto prosentti}}$$

Markkinahinnoittelua käytetään yhä enemmän hinnoittelumenetelmänä, erityisesti uusien tuotteiden tai palveluiden myyntihinnan määrittämisessä. Hinta usein määräytyy markkinoilla olevien kilpailevien tuotteiden tai palvelujen hinnan mukaan. Kun tuotteella

tai palvelulla on markkinahinta, yritys voi panostaa enemmän kustannusten seurantaan ja toiminnan tehokkuuden lisäämiseen ja tätä kautta maksimoida voittoa. Tavoitehinnoittelun ajatuksena on lähestyä hinnoittelua markkinoiden kautta, kun taas kustannusperusteinen hinnoittelu pyrkii ennen kaikkea kattamaan kaikki kustannukset. (Jormakka, Koivusalo... 2009, 214.)

Kustannusperusteinen hinnoittelu:

Tuotantokustannukset + voittotavoite = myyntihinta

Tavoitehinnoittelu:

Markkinahinta – voittotavoite = tavoitekustannus

Markkinaperusteisessa hinnoittelussa tuotteen tai palvelun myyntihinta on usein määritetty valmiiksi, eikä siihen voida vaikuttaa. Tavoitemyyntihinta, jonka asiakkaat ovat valmiita maksamaan tuotteesta tai palvelusta, voidaan selvittää markkinatutkimuksella. Markkinaperusteisen hinnoittelun myötä toimintaa tulee tehostaa niin, että kustannukset sopeutetaan markkinahintaan. (Jormakka, Koivusalo... 2009, 214.)

Todellisten kustannusten ollessa korkeammat kuin tavoitehinnan kautta asetetut tavoitekustannukset pyritään etsimään tapoja kustannusten minimoimiseksi. Prosesseja tehostamalla pyritään pienentämään kustannukset lähelle tavoitetta. Kustannukset, jotka tuote aiheuttaa, vaihtelevat tuotteen elinkaaren mukaan. Tuotekehityksestä ja tuotannon suunnittelusta syntyy kustannuksia jo ennen tuotteen valmistusprosessia. Tuotteen valmistuksen lisäksi kustannuksia muodostuu markkinoinnista ja jakelusta. Asiakaspalvelu on myös yksi tekijä, joka aiheuttaa kustannuksia, ja ne tulee huomioida tuotteen koko elinkaaren ajalta. Tuotteen elinkaaren eri vaiheissa yritys voi valita erilaisia hintastrategioita. (Jormakka, Koivusalo... 2009, 214.)

Monet yritykset hakevat toimintojen tehokkuutta ja prosessien sujuvuutta. Tiedot kustannuslaskennasta auttavat kustannus- ja tehostamispaineissa. Kannattavan yritystoiminnan perustana on onnistunut tuotteiden ja palveluiden hinnoittelu. Kustannustieto on aina hinnoittelun perustana. Hinnoittelun lähtökohtina voidaan pitää kustannuksia tai markkinatilannetta ja kilpailijoiden hinnoittelua. (Jormakka, Koivusalo... 2009, 215.)

Erityistapauksena on Kansaneläkelaitos Kela, joka tukee ja avustaa nuoria aikuisia kuntoutumaan. Kelan kuntoutus säilyttää ja parantaa sairastuneen tai vammautuneen henkilön työ- ja toimintakykyä sekä elämänlaatua. Kela korvaa ammatillisen ja lääkinnällisen kuntoutuksen kuluja. Kela tukee myös muuta kuntoutusta, jota toteutetaan eduskunnan vuosittain myöntämän määrärahan turvin. Kuntoutusajan toimeentuloa turvaa kuntoutusraha. (Kansaneläkelaitos 2011a.)

2.2 Katsaus työvoimaan ja kuntoutukseen

Kuntoutuksella pyritään kehittämään ihmisten toimintakykyisyyttä ja sosiaalista selviytymistä, parantamaan työkykyä ja turvaamaan työuran jatkuvuus. Nykyään kuntoutus on monipuolisempaa kuin aiemmin. Sen avulla ehkäistään ja kompensoidaan sairauksia, vammoja ja ongelmia, jotka liittyvät sosiaaliseen syrjäytymiseen. Kuntoutus tukee ihmisten ja eri väestöryhmien voimavaroja, selviytymistä ja hyvinvointia arkielämässä ja elämänuran eri siirtymävaiheissa. (Härkäpää, Järvikoski 2011, 8.)

Sosiaali- ja terveysalalla on viime vuosina ollut näkyviä muutoksia: avohoito on kehittynyt ja lisääntynyt, sekä laitoshoidon on hiukan vähentynyt. Tämän mahdollistaa erilaisten avohoidon palvelujen ja toimintakykyä ylläpitävän toiminnan lisääntyminen. Ennaltaehkäisevä työ on myös yleistynyt. Kuntoutujilla on enemmän tarpeita kuin aiemmin, ja niihin on vaikeampi saada apua, kuten esimerkiksi syrjäytymiseen ja sosiaalisiin ongelmiin. (Ihalainen, Kettunen, Kähäri-Wiik, Vuori-Kemilä 2009, 6.)

Toimintakykyä uhkaaviin tekijöihin on järkevää puuttua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa taloudellisesti ja inhimillisesti katsottuna. Tulee myös ennaltaehkäistä fyysisen ja psykososiaalisen toimintakyvyn heikkenemistä heti ensioireiden ilmetessä. Tämä on varhaiskuntoutusta. Toimintakyvyn ylläpitämiseen ja varhaiskuntoutukseen kuuluvien palveluiden tärkeys lisääntyy koko ajan. Työssä käyvä ihminen on tuottava kansalainen, siispä työelämässä pysyminen on edullista yhteiskunnalle. Nykyään työelämä on tullut yhä nopeatahtisemmaksi ja kuluttavammaksi, mikä uhkaa työntekijän työkyvyn heikkenemistä. Varhaiskuntoutuksen ja työhyvinvointia edistävän toiminnan avulla yhteiskunnan tulee jatkuvasti yhä enemmän panostaa työntekijöiden työkyvyn säilymiseen hyvänä. (Ihalainen, Kettunen... 2009, 6-7.)

Kansalaisten syrjäytyminen on varteenotettava ongelma yhteiskunnan kannalta, ja siihen pyritään puuttumaan entistä tehokkaammin kuntoutuksen voimin. Tärkeimpiä tavoitteita tässä ovat työmarkkinoilta syrjäytymässä olevien työllistäminen ja työmarkkinakelpoisuuden ylläpitäminen. Nämä pyritään saavuttamaan ammatillisen, kasvatuksellisen ja sosiaalisen kuntoutuksen keinoilla. Keinoja vahvistaa erityistä tukea tarvitsevien nuorten elämänhallintaa, mahdollisuuksia itsenäiseen elämään ja työhön pääsyyn on myös esitetty kuntoutuksessa. On tärkeää huomata ajoissa ongelmat, jotka johtavat sosiaaliseen syrjäytymiseen ja elämään sosiaaliturvan varassa. (Ihalainen, Kettunen... 2009, 7. Härkäpää, Järvikoski 2011, 9.)

2.3 Nuorten mielenterveyskuntoutuminen

Tutkimukset todistavat, että fyysinen aktiivisuus vaikuttaa positiivisesti mielen hyvinvointiin. Ahdistuneisuuden, masennuksen ja jännityksen tunteet vähenevät, ja negatiivinen asenne poistuu, ja samalla itseluottamus vahvistuu. Liikunta auttaa paineiden purkamisessa ja auttaa pääsemään hetkeksi eroon ahdistavista kokemuksista. Selviytymiskokemukset nostattavat itsetuntoa ja luottamusta omiin voimavaroihin. (Ihalainen, Kettunen... 2009, 176.)

Fyysinen kestävyys mielenterveyskuntoutujilla on merkittävästi huonompi kuin normaaliväestöllä. Sen lisäksi ylipaino on yleinen haitta mielenterveyskuntoutujilla. Tavallisesti heillä on myös keskittymisvaikeuksia ja lyhytjännitteisyyttä, joten harjoittelun olisi hyvä olla vaihtelevaa ja siihen tulisi sisältyä taukoja. Liikunnassa tulee ottaa huomioon myös kuntoutujien vaikeus pysyä paikallaan ja lääkkeiden sivuvaikutukset, kuten esimerkiksi pahoinvointi, vapina, jäykkyys, sydämen tiheälyöntisyys ja verenpaineen lasku. (Ihalainen, Kettunen... 2009, 177.)

2.4 Kuntoutuksen taloudelliset vaikutukset

Suomalainen kuntoutsjärjestelmä on monimutkainen ja asiakkaan näkökulmasta usein vaikeasti hahmotettava kokonaisuus. Kuntoutumisen koko palvelujärjestelmää ei ole määritelty yhdessä laissa, vaan se perustuu eri lakeihin ja toisaalta vakiintuneisiin ja

usealla eri tavalla sovittuihin ja kirjattuihin käytäntöihin. Kuntoutuksen palvelujärjestelmä rakentuu siis useista eri osajärjestelmistä. Palveluja järjestävät ja tarjoavat

- julkinen sektori (valtio, kunnat, Kela)
- yksityissektori (yksityiset vakuutusjärjestelmät ja yksityiset palveluntuottajat, kuten kuntoutumislaitokset)
- kolmas sektori (erilaiset järjestöt ja säätiöt, kuten Invaliidiliitto ja Kuntoutussäätiö) (Ihalainen, Kettunen... 2009, 195.)

Kansaneläkelaitos eli Kela hoitaa Suomessa asuvien perusturvaa erilaisissa elämäntilanteissa. Kelan asiakkaita ovat kaikki Suomen sosiaaliturvaan kuuluvat henkilöt. Kelan toiminta-ajatuksena on turvata väestön toimeentuloa, edistää terveyttä ja tukea itsenäistä selviytymistä. Kelan toiminta perustuu lakiin Kansaneläkelaitoksesta (2001/731), jossa määritellään laitoksen asema, tehtävät ja hallinto. Myös Kelan sosiaaliturvaa koskevista tehtävistä säädetään monissa laeissa (Ihalainen, Kettunen... 2009, 196. Kansaneläkelaitos 2011b.)

Terveydenhuollon lääkinnälliseen kuntoutukseen kuuluvat mielenterveystyö ja mielenterveyspalvelut. Lain velvoittamana jokainen kunta tai kuntayhtymä vastaa alueellaan mielenterveystyöstä ja riittävien mielenterveyspalvelujen järjestämisestä joko itse tai ostopalveluin. Mielenterveystyö on luonteeltaan monitahoista, joten siinä tarvitaan lääkinnällisen kuntoutuksen ohella muita kuntoutuksen osa-alueita, erityisesti sosiaalista kuntoutusta palveluineen. Mielenterveystyötä ja mielenterveysasiakkaiden kuntoutuspalveluja sisältyy sekä kunnallisiin peruspalveluihin eli terveyskeskuspalveluihin että erikoissairaanhoidon palveluihin, joissa on tarjolla psykiatrista erityisasiantuntemusta. Erityispalveluita tarjoavat erikoissairaanhoidon sairaaloissa psykiatriset osastot ja poliklinikat sekä varsinaiset psykiatriset sairaalat. Psykiatrista ja moniammatillista erityisosaamista avohoidossa tarjoaa mielenterveyskeskus. Mielenterveyskeskus, aiemmin mielenterveystoimisto, on kunnissa hallinnollisesti kytketty vaihtelevasti joko erikoissairaanhoidon tai perusterveydenhuoltoon. Mielenterveyskeskuksissa työskentelee psykiatreja, psykologeja, psykiatrian sairaanhoitajia, mielenterveyshoitajia ja sosiaalityöntekijöitä. (Ihalainen, Kettunen... 2009, 206.)

3 SÄHÄKKÄ OY:N TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Sähkö Oy on kuntouttavaa asumisvalmennusta tarjoava palvelukokonaisuus erityistä tukea tarvitseville, itsenäistyville 18–30 -vuotiaille nuorille aikuisille, joilla nähdään valmiuksia ja motivaatiota kuntoutumiseen. Sähkö sijaitsee Ylivieskassa. Yritys on aloittanut toimintansa vuoden 2006 toukokuussa ja on siis ollut toiminnassa pian jo kahdeksan vuotta. Toiminta-ajatus lähti liikkeelle siitä, kun Janne Vuolukka ja Antti Sainio olivat sairaalassa töissä ja sinne tuli paljon nuoria, joille ei ollut mitään muuta hoitopaikkaa kuin sairaala. Nuoria ei voitu laittaa palvelukotiin, koska siellä on yleensä asiakkaita, joiden keski-ikä on n. 50 vuotta. Niinpä Janne ja Antti päättivät ryhtyä perustamaan kuntoutuskotia nuorille mielenterveyskuntoutujille. Sille näytti olevan kysyntää.

3.1 Sähkö Oy:n esittely

Pääajatus Sähkössä on kuntouttaa nuoria itsenäiseen elämään, mahdollisesti opiskelemaan ja työelämään. Monella nuorella on ongelmana se, että koulu on jäänyt kesken sairastumisen takia tai nuori ei ole vielä päässyt aloittamaan opiskelua. Sähkö pyrkii motivoimaan nuoria niin, että he voivat löytää omat vahvuutensa ja mielenkiinnonkohteensa, jotta he voivat suunnitella tulevaisuuttaan ja sitä kautta jaksaa ponnistella oman kuntoutumisensa hyväksi. (Sähkö 2013.)

Kuntoutuskoti tarjoaa nuorille kuntouttavaa työtoimintaa jokaisena arkipäivänä. Vapaa-ajan toimintaa on ohjatusti myös joka arkipäivä. Nämä toiminnat ovat monipuolisia, kuten esimerkiksi keilausta ja uintia on viikoittain sekä myös ratsastusta, kaikille löytyy jotakin. Musiikkitoimintaa on myös tarjolla. Nuoret voivat opetella soittamaan erilaisia soittimia, kuten kitaraa kuntoutumisensa aikana. Nämä vapaa-ajantoiminnat sekä kuntouttava työtoiminta ovat todella tärkeitä, ja siksi niihin onkin panostettu. Harrastuksesta voi tulla nuorelle voimavara, joka kantaa myös itsenäiseen elämään. Kun nuori löytää jonkin asian, jonka hän osaa ja jossa on vielä hyväkin, se kasvattaa itsetuntoa, joka monella nuorella on heikko.

Sähkössä nuoret harjoittelevat arjen perusaskareita, kuten ruuanlaittoa ja siivousta. Nämä taidot ovat monella nuorella jääneet hankkimatta tai vain unohtuneet sairastumisen vuoksi.

Henkilökunta tekee kolmivuorotyötä, joten apua ja tukea on runsaasti tarjolla ja ympärivuorokauden. Sähäkän moniammatillisessa kuntoutustyöryhmässä työskentelee 15 ohjaajaa, joista neljä on mielenterveys- ja lähihoitajia, neljä sairaanhoitajaa, kaksi toimintaterapeuttia, kaksi sosionomia, yksi ravintohuollon vastaava ja yhteisöpedagogi työtoiminnan ohjauksessa, yksi nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja. Konsultoiva psykiatri, sekä nuorisopsykiatrian erikoislääkäri palvelut ostetaan ulkopuolelta. Lääkärit käyvät kerran kuussa, eli Sähäkässä on lääkäri paikalla kahden viikon välein. Ulkopuolelta ostetaan myös psykologin palvelut tarpeen mukaan. Työntekijät nauttivat työnteosta Sähäkässä. Iloa työstään he saavat paljon siitä, kun näkevät nuorien kuntoutuvan ja pääsevän kiinni elämään. (Sähäkkä 2013.)

Nuoren kuntoutumisesta hyötyy myös kotikunta, kun nuori pääsee työelämään ja siten tuo tuloja kunnalle. Samalla Sähäkkä hyötyy, kun saa tehdä tuloksellista työtä. Sähäkästä on päässyt hyötymään jo moni nuori. Se on ollut tarpeellinen palvelumuoto Ylivieskan lähialueella. Olisi harmillista, jos nuorille ei edelleenkään olisi muuta paikkaa kuin sairaala ja sielläkin paikkoja on rajoitetusti. Nykyään kuitenkin mielenterveyskuntoutujia on yhä enemmän niin nuoria kuin aikuisiakin. Nuortenaikuisten kuntoutuminen on porrastettu Sähäkän toimintaympäristössä ja Ylivieskan lähialueella neljään eri vaiheeseen, ja viidentenä on sitten oma asunto. Kuntoutusportaavat ovat seuraavat:

- Kuntoutumiskoti
- Tukikoti
- Itsenäistymisyksikkö
- Tukiasunto
- Oma asunto.

Sähäkässä on siis neljä porrasta kuntoutumiseen. Kuntoutus alkaa aina kuntoutumiskodista, jossa tehdään kolmen kuukauden mittainen alkukartoitus, siinä arvioidaan mm. tuen tarvetta. Jos todetaan, että nuori pärjää vaikka tukiasunnossa, niin nuori pystyy menemään suoraan sinne, siis hypätä suoraan kuntoutumiskodista tukiasuntoon ja jättää tukikodin ja itsenäistymisyksikön välistä. Ei ole tarkoitus, että kaikki orjallisesti noudattavat portaita, mutta usein kuntoutus etenee niin, koska nuori kykenee ottamaan pikkuhiljaa vastuuta asioista. Näiden portaiden avulla nuori kuntoutuja edistyy ja itsenäistyy vähitellen. Joskus tulee takapakkia, mikä myös kuuluu psyykkisiin sairauksiin. Sähäkässä on 12 paikkaa,

Tukikodissa kuusi paikkaa, Itsenäistymisyksikössä 3 paikkaa ja Tukiasuntoja on tarvittava määrä.

Vaatimukset kuntoutujalle:

1. 18–30-vuotias
2. ei huumeongelmaa
3. motivaatio omaan kuntoutumiseen

Vuonna 2009 tutkittiin, että kuntoutus kestää keskimäärin yhden vuoden ja viisi kuukautta. Vertaistuki toteutuu hyvin, koska erilaisista diagnooseista huolimatta, nuoria yhdistää halu kuntoutua ja tavoite itsenäisessä elämässä pärjäämisestä. Yleisimpiä sairauksia, joita nuorilla on, ovat skitsofrenia, kaksisuuntainen mielialahäiriö, masennus, sosiaalisten tilanteiden pelot ja syömishäiriöt. Vajaan kahdeksan vuoden aikana nuorista on tullut uudelleen kuntoutukseen vain kaksi. Kaikkiaan nuoria on näiden vuosien aikana ollut kuntoutumiskodissa lähes sata, eli on hyvin harvinaista, että nuori tulee takaisin. Otanta on todella pieni, joten on hankalaa sanoa, onko se paljon vai vähän.

Sähäkkään osa nuorista tulee avohoidosta ja osa sairaalasta. Noin puolet nuorista tulee avohoidosta ja puolet sairaalahoidosta. Avohoidossa nuorella on kontakti oman kunnan mielenterveystoimistoon, ja sieltä nuori ohjataan Sähäkkään, kun tilanne menee siihen suuntaan, että nuori tarvitsee enemmän tukea. Sähäkki on siis tässä tapauksessa vaihtoehto sairaalahoidolle. Kun nuori tulee Sähäkkään sairaalasta eli psykiatriselta osastolta, se tarkoittaa että nuori on ollut siellä erikoissairaanhoidossa. Nuorelle joka saapuu Sähäkkään, tehdään aina kolmen kuukauden alkukartoitus. Alkukartoituksessa arvioidaan mm. sitä onko nuorella edellytyksiä kuntoutua itsenäiseen elämään. Tämä alkukartoitus on keino vähentää kuntoutumisen keskeytymisiä.

Mikäli nuoren kuntoutuminen ei etene pidemmällä aikavälillä, silloin kartoitetaan muita kuntoutusmahdollisuuksia ja -paikkoja. Nuoria on ohjattu Sähäkstä päihdekuntoutukseen, palvelukoteihin ja sairaaloihin. Luultavasti n. yksi neljäsosa nuorista ei ole hyötynyt Sähäkstä tai nuoren päihdeongelma on ollut niin vaikea, että se on ollut esteenä

kuntoutukselle. Ikäraja 30 vuotta on myös voinut ylittyä ja kuntoutus on jäänyt pahasti kesken, joten sitä ei ole jatkettu Sähäkässä vaan on ohjattu eteenpäin esimerkiksi Kuntoutumiskoti Malttiaan.

3.2 Lähiympäristö

Ylivieskasta löytyy Sähäkkä Oy:n lisäksi myös Malttia Oy. Malttia on kuntouttavaa asumisvalmennusta tarjoava palvelukokonaisuus erityistä tukea tarvitseville, yli 30-vuotiaille mielenterveyskuntoutujille, joilla nähdään valmiuksia ja motivaatiota kuntoutumiseen. Siksi osa nuorista aikuisista täytettyään 30 vuotta siirtyy Sähäkstä Malttiaan. Malttian kuntoutusmenetelmät palvelevat erityisesti sellaisia kuntoutujia, joiden tuen ja ohjauksen tarve on arjenhallinnan, sosiaalisen kanssakäymisen tai mielenterveysongelmien osa-alueilla. (Malttia 2010.)

Vesalan Sairaala sijaitsee Ylivieskassa, ja se kuuluu Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriin. Ylivieskan kuntoutuskoti on psykiatrinen kuntoutusyksikkö, jossa toimitaan yhteisöhoidon periaatteella. Siellä on neljä asukaspaikkaa ja lisäksi tukiasunnot ja päiväkäyntimahdollisuus. Työntekijöitä ovat sairaanhoitaja ja mielenterveyshoitaja sekä lääkäri kahden viikon välein. (Vesalan Sairaala 2013.)

4 KUNTOUTUMISEN KUSTANNUSTEN VERTAILU

Tässä luvussa kerron siitä, kuinka paljon yhteiskunnalta menee varoja nuorten aikuisten mielenterveyskustannuksiin, jos nuori aikuinen ei kuntoudu eikä pääse työelämään missään elämänsä vaiheessa. Sitten selvitän miten paljon kuntoutuminen kustantaa Kuntoutumiskoti Sähäkässä. Tarkoituksena on havainnoida sitä, kuinka paljon yhteiskunnan kustannukset tulevat pienemään, kun nuori kuntoutuu kuntoutumiskoti Sähäkässä.

Sähäkän kuntoutumiskustannusten selvitykseen otan muutaman esimerkkioletuksen siitä, kuinka kuntoutuminen voisi toteutua tietyssä oletetussa ajassa. Selvitän siis kuntoutumisen kustannuksia, kun oletuksena on, että kolme eri-ikäistä nuorta aikuista tulevat kuntoutumaan Sähäkkään. Teen kustannuslaskennan siitä, kuinka paljon koko kuntoutusaika Sähäkässä tulee oletetulle henkilölle maksamaan ja kuinka paljon yhteiskunnalta on jo mennyt kustannuksia ennen Kuntoutumiskotiin saapumista.

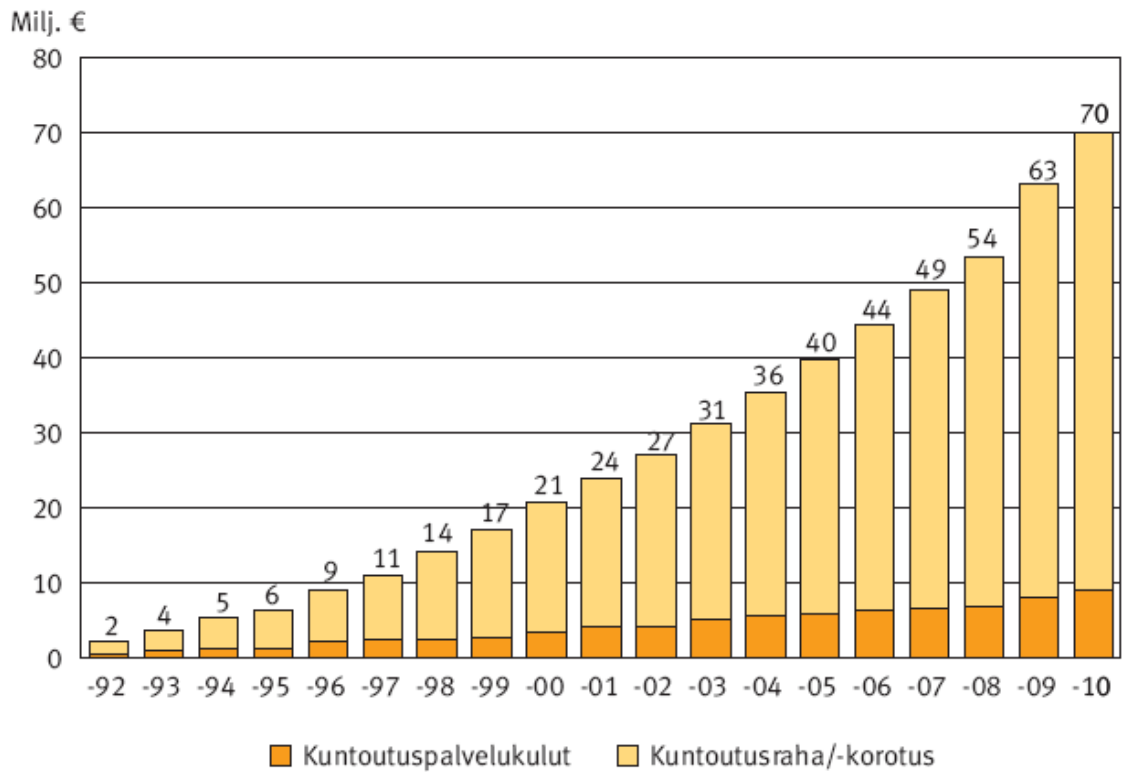
4.1 Yhteiskunnan kustannukset

Kustannukset yhteiskunnalle vain lisääntyvät entisestään, jos nuori aikuinen ei saa mahdollisuutta kuntoutumiseen ja sitä kautta kykene kuntoutumisen jälkeen saavuttamaan normaalia itsenäistä elämää. Silloin yhteiskunnan ei tarvitse kuntoutumisen jälkeen huolehtia heistä, kun he kykenevät opiskelemaan ja hankkimaan ammatin ja pääsevät työelämään. Näin heistä tulee yhteiskunnalle tulon tuojia, veronmaksajia.

Kuntoutumiskoti Sähäkki pyrkii katkaisemaan yhteiskunnan kustannusten kasvun, ja on jo saanut paljon hyvää aikaan, tuoden nuorien aikuisten elämään uutta innostusta tarttua toimeen ja alkaa pyörittää omaa arkeaan. Toiminnallinen ohjaaminen ja kuntouttaminen vaatii myös kustannuksensa, ja tällä voidaan ehkäistä yhteiskunnan varojen kulumisen, kun ohjataan nuoret tulemaan itsenäisiksi.

Yhteiskunnassamme mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet huomattavasti viime vuosien aikana. Nuorilla ja nuorilla aikuisilla näitä ongelmia on alkanut esiintyä valitettavan paljon. Yhteiskunta ei pysty pitämään huolta jatkossa kaikista apua tarvitsevista, jos työssäkäyvien

määrä vain pienenee ja yhteiskunta ei saa tuloja, joten joutuu lisäämään velkaa entisestään. Kuvio 3 kertoo, kuinka kuntoutuskustannukset ovat kasvaneet valtavasti 18 vuoden aikana. Vuonna 1992 kustannus oli noin kaksi miljoonaa euroa, kun se vuonna 2010 on ollut noin 70 miljoonaa euroa. Nykyään entistä enemmän tarvitaan yhteiskunnan varoja näihin kuntoutuksen kustannuksiin. Kuvion perusteella voidaan arvioida, että kustannusten määrä on kasvamassa edelleen.



KUVIO 3. Kuntoutuskustannukset vuosina 1992–2010. (Eläketurvakeskus 2012.)

Taulukossa 2 kerrotaan alle 30-vuotiaiden työkyvyttömyyseläkkeensaajien määristä eri tavalla mitattuina. Ensin heidät on jaettu ikäryhmittäin ja paljonko on heidän keskieläkkeensä määrä. Seuraavaksi heidät on jaoteltu eläkejärjestelmän mukaan ja sitä seuraavassa sairausryhmän mukaan. Viimeisenä näytetään kuinka paljon työttömyyseläkkeelle on siirtynyt alle 30-vuotiaita vuosien 2003–2010 aikana.

TAULUKKO 2. Alle 30-vuotiaana työkyvyttömyyseläkkeen saajat, työttömyyseläkkeen euromäärät sekä eri eläkejärjestelmän ja sairauspäryhmän mukaan ja sairauseläkkeelle siirtyneet ikäryhmittäin (Suoyrjö, 2010.)

Alle 30-vuotiaat työkyvyttömyyseläkkeensaajat ikäryhmittäin 31.12.2010

Ikä	Lkm	Keskieläke €/kk
16–19	1 619	580
20–24	4 585	586
25–29	6 602	628
Yhteensä	12 806	607

Keskieläke sisältää työ- ja kansaneläkkeen osuudet.

Alle 30-vuotiaat työkyvyttömyyseläkkeensaajat eläkejärjestelmän mukaan 31.12.2010

	Lkm	%
Vain kansaneläkettä saavat	11 137	87
Sekä kansan- että työeläkettä saavat	1 396	11
Vain työeläkettä saavat	273	2
Kaikki	12 806	100

Alle 30-vuotiaat työkyvyttömyyseläkkeensaajat sairauspäryhmän mukaan 31.12.2010

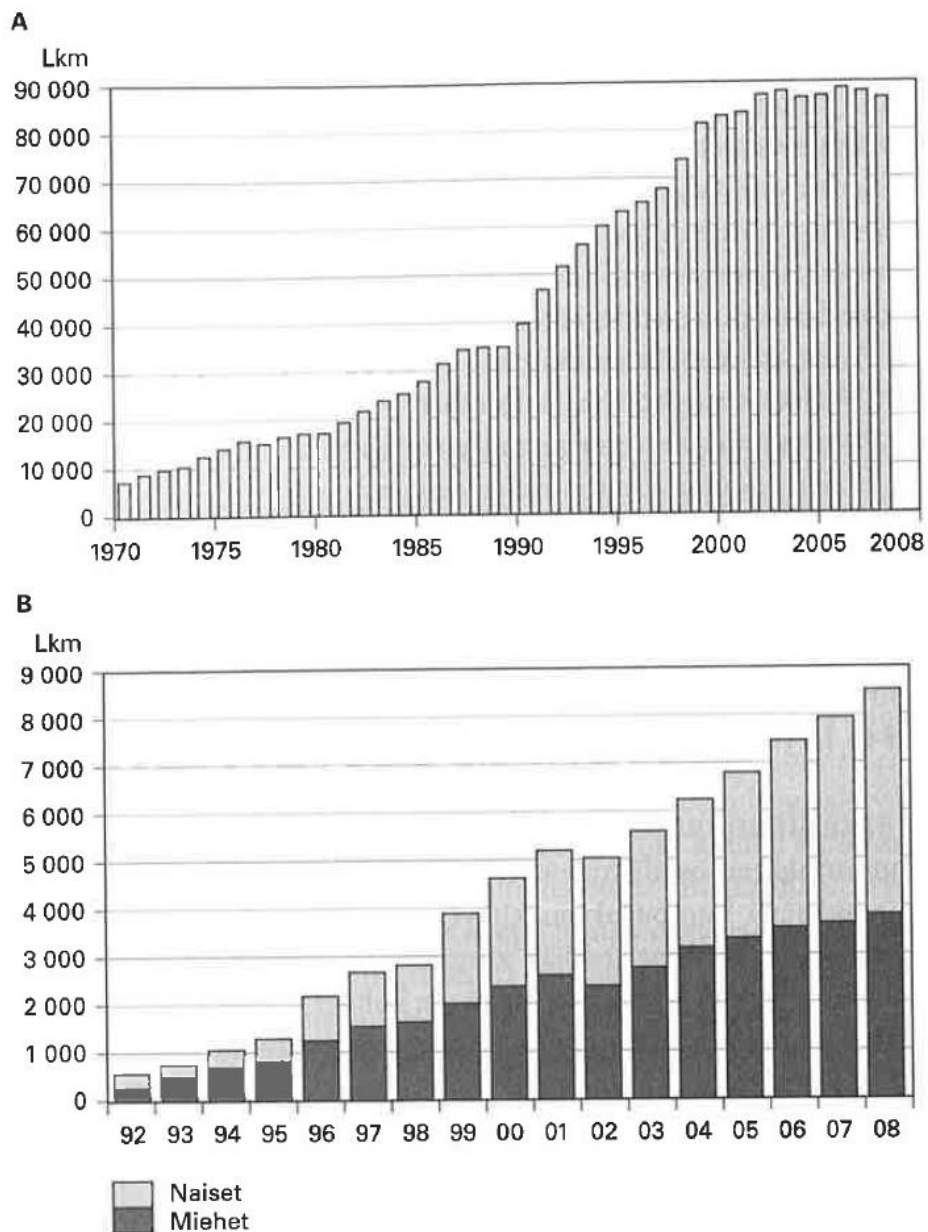
	Lkm	%
Mielenterveyden häiriöt	9 692	76
- Älyllinen kehitysvammaisuus	3 800	30
- Skitsofrenia, skitsotyyppinen häiriö	2 530	20
- Mielialahäiriöt	1 684	13
- Psykkisen kehityksen häiriöt	832	6
- Muut mielenterveyssyyt	846	7
Synnynnäiset epämuodostumat	1 376	11
Hermoston sairaudet	899	7
Vammat ja myrkytykset	279	2
Tuki- ja liikuntaelinten sairaudet	125	1
Muut sairaudet	435	3
Kaikki sairaudet	12 806	100

Kaikista alle 30-vuotiaista työkyvyttömyyseläkkeensaajista 5 115 eli 40 % sai kuntoutustukea (määräaikainen työkyvyttömyyseläke).

Vuosina 2003–2010 alle 30-vuotiaana työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet ikäryhmittäin

	16–19	20–24	25–29	Yhteensä
2003	400	695	705	1 800
2004	479	848	756	2 083
2005	565	931	707	2 203
2006	676	994	735	2 405
2007	694	1 011	837	2 542
2008	742	1 035	907	2 684
2009	723	1 055	841	2 619
2010	719	975	856	2 550

Yhteiskunnassamme kaikkien kuntoutujien määrä on kasvanut merkittävästi viime vuosien aikana. Kuvion 4 kohta A kuvaa sitä, kuinka vuodesta 1970 vuoteen 2008 kuntoutujien määrä on melkein kymmenkertaistunut. Kohta B kuvaa sitä, kuinka paljon miehiä ja naisia on kuulunut työeläkekuntoutuksen piiriin vuodesta 1992 vuoteen 2008. (Härkäpää, Järvikoski, 2011, 42.)



KUVIO 4. Kuntoutuksen määrällinen laajentuminen A) Kelan kuntoutusasiakkaat vuosina 1970–2008 (Kela) B) Työeläkekuntoutuksen asiakkaat vuosina 1992–2008 (Eläketurvakeskus) (Härkäpää, Järvikoski, 2011, 42.)

4.2 Sähäkän palveluiden kustannukset

Sähäkässä palveluita hinnoitellaan eri vaiheittain eri vuorokausihinnoin, viisi eri vuorokausihintaa sen mukaan, missä vaiheessa kuntoutujan kuntoutuminen on menossa. Alkukartoitus kestää kolme kuukautta, ja siinä hinta on korkein. Seuraavana ovat kuntoutumiskoti ja tukikoti, joissa hinta hiukan alhaisempi. Kolmantena on itsenäistymisyksikkö, sitten neljäntenä tulee tukiasunto ja viidentenä eli viimeisenä vaiheena tukiasunto ilman työ ja vapaa-ajan toimintaa, ja se on hinnaltaan edullisin.

Sähäkässä tarkastellaan hintoja tietyin väliajoin. Hintaan vaikuttavaa se, kuinka paljon kuntoutuja tarvitsee henkilökunnan apua ja tukea ja alkuvaiheessa. Ensimmäisten kolmen kuukauden aikana joudutaan tiiviimmin ohjaamaan kuntoutujaa ja antamaan hänelle mahdollisuuksia päästä hyvään alkuun. Hinnat kuuluvat yrityksen liikesalaisuuden piiriin, joten tarkkoja hintoja eri kuntoutusvaiheista eri asumismuodoissa en voi tässä kertoa. Lasken kuitenkin hinnat yhteensä kolmen eri esimerkkitapauksen mukaan. Ensimmäinen esimerkki on 18-vuotias, joka tulee kuntoutukseen, joten hän ei ole vielä ollut saanut yhteiskunnan tukia ennen kuntoutumistaan.

Normaalisti kuntoutusjakso kestää yhdestä ja puolesta vuodesta kahteen vuoteen. Nuori aikuinen on ensin noin vuoden verran Kuntoutumiskodilla ja Tukikodilla ja sitten vajaan kolme kuukautta Itsenäistymisyksikössä ja toiset vajaan kolme kuukautta Tukiasunnossa. Näin sain laskelmiini tietyn pohjan, joten laskelmieni esimerkkitapauksissa käytän kuntoutusaikana puoltatoista vuotta. Joissakin tapauksissa nuori aikuinen joutuu palaamaan kuntoutuskotiin jo kuntouduttuaan, kun työelämässä tai opiskelussa tai muuten elämässä tulee vaikeaa ja mennään taaksepäin. Tällöin hän palaa kuntoutuskotiin ja katsotaan, mikä on paras paikka hänelle jatkaa kuntoutustaan.

4.3 Kustannusten vertailu

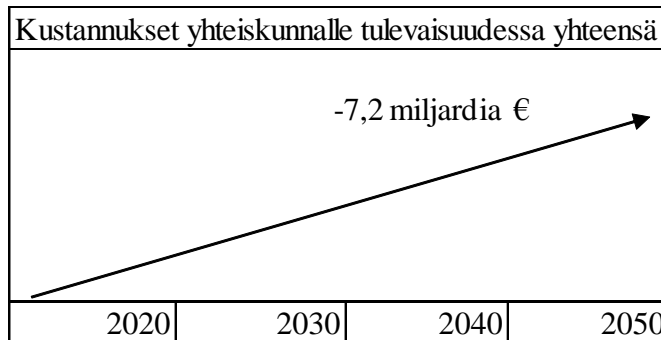
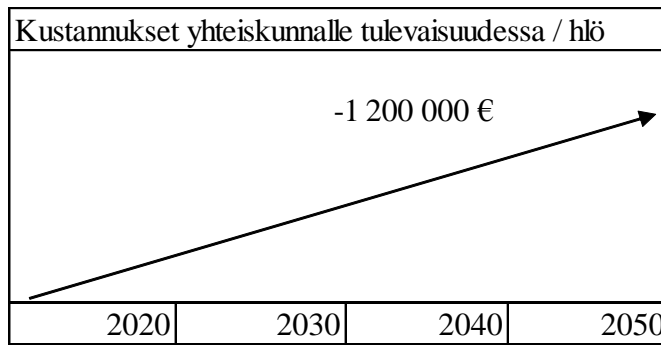
Yhteiskunnassamme työkyvyttömyyseläkkeelle jää joka päivä neljä alle 30-vuotiasta mielenterveysongelmien takia. Vuonna 2010 oli 6000 varhaiseläkeläistä, jotka olivat eläkeläisiä mielenterveyssyistä. Euromääräinen kustannus yhteiskunnalle on siis valtava. Eläketurvakeskuksen suunnitteluosasto on arvioinut, kuinka paljon nuori työkyvyttömyyseläkeläinen tulee eläkejärjestelmälle maksamaan, jos hän ei koskaan palaa

töihin. Eläketurvakeskuksesta Heidi Nyman vastasi kyselyyni nuorista työkyvyttömyyseläkkeen saajista. Noin vuosi sitten Yle TV2:n Ajankohtainen Kakkonen -ohjelmassa kerrottiin alle 30-vuotiaista työkyvyttömyyseläkeläisistä. Ohjelmassa näytettiin, kuinka kovasti kustannuksia aiheutuu näistä, jotka joutuvat varhaiseläkkeelle mielenterveysyistä. Arvio eläkekustannuksista on 140 000 euroa. Ajankohtaisen Kakkosen toimittaja on lisäksi muista lähteistään kerännyt tietoa muista kustannuksista. Kun lasketaan kustannukset yhteensä, kustannukset ovat 1,2 miljoonaa euroa. (Maaniemi, Raitasalo 2011. Eläketurvakeskus 2012.)

Suurin osa alle 30-vuotiaana työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneistä saa ainoastaan kansaneläkettä. Työeläkejärjestelmän kuntoutusta sai vuonna 2010 yhteensä 1202 alle 35-vuotiasta. Alle 35-vuotiaat on alin ikäluokka, jolla kuntoutuslaskelmia on tehty. Näistä 1202:sta alle 35-vuotiaasta määrääikäisen työkyvyttömyyseläkkeen eli kuntoutustuen saajia oli 283, ja loput tulivat työelämästä. Mielenterveyden häiriöiden ryhmässä oli kuntoutujia kaikkiaan 1627 vuonna 2010. Tämä sisältää kaikki ikäryhmät. (Eläketurvakeskus 2012.)

Arvio alle 30-vuotiaan työkyvyttömyyseläkekustannuksesta on 100 000 euroa ja vanhuuseläkekustannuksesta 40 000 euroa (arvion pohjana on alle 30-vuotiaan työkyvyttömyyseläkeläisen kuukausieläke vuonna 2010). Tämä on siis arvio siitä, miten paljon varoja keskimäärin tarvitaan, jotta luvatut etuudet voidaan tulevine indeksikorotuksineen kustantaa. Laskennassa on huomioitu työkyvyttömyyden mahdollinen paranevuus ja kuolevuus, ja mukana myös oletus, että varoille saadaan viiden prosentin tuotto, josta 2 prosenttia menee indeksikorotuksiin. (Eläketurvakeskus 2012.)

Kuviossa 5 on esitetty, kuinka paljon yhteiskunta menettää varojaan vuoteen 2050 mennessä, jos nuori aikuinen ei kuntoudu. Tässä on laskettu niin, että nuorella aikuisella on keskimäärin 40 vuotta aikaa edessä ennen eläkkeelle jäämistä. 30 000 euroa on summa, joka tulee yhteiskunnan maksettavaksi vuodessa henkilöä kohti. Ensimmäinen taulukko kuvaa menoja joita koituu yhdestä henkilöstä, ja sitten toisessa on kerrottuna summa 6000:lla, joka oli vuonna 2010 niiden varhaiseläkeläisten määrä, jotka olivat eläkkeellä mielenterveysyistä. (Eläketurvakeskus 2012.)



KUVIO 5. Yhteiskunnan kustannukset tulevaisuudessa maksettavasta varhaiseläkkeestä mielenterveysyistä eläkkeelle joutuneille (Eläketurvakeskus 2012.)

Suomen valtio joutuu ottamaan lisävelkaa joka vuosi suurin piirtein saman summan kuin on tuo niiden kaikkien varhaiseläkeläisten kustannukset, jotka ovat eläkkeellä mielenterveysyistä. Sitä paitsi velka vain lisääntyy entisestään, ja ulospääsyä ei näy. Yhteiskunnan tulee saada muutosta aikaan, jotta voi se pystyy jatkossakin tarjoamaan tukea niille, jotka eivät kykene itse elättämään itseään ja perhettään.

Tietoja eläkekustannuksista olen saanut Työeläkekuntoutuksen Raportista vuodelta 2010, jonka luvut perustuvat työeläkelaitoksilta saatuihin tietoihin ja Eläketurvakeskuksen rekisteriin. Kuntoutuksen kokonaiskustannukset muodostuvat kuntoutusajan toimeentulokorvauksesta, johon kuuluu kuntoutusavustus, kuntoutusraha tai -korotus, ja kuntoutuspalvelukuluista. Kuntoutuksen kokonaiskustannukset olivat 70 miljoonaa euroa. Kuntoutusaikaisen toimeentulokorvauksen osuus kustannuksista oli 61 miljoonaa euroa, ja palvelukulujen

osuus oli yhdeksän miljoonaa euroa. Kuntoutuksen kokonaiskustannukset kasvoivat edellisvuodesta 11 prosenttia. Naisten ja miesten välillä oli eroa kuntoutuskuluissa. Miesten kokonaiskustannukset olivat 39 miljoonaa euroa ja naisten noin 31 miljoonaa euroa. Miesten ja naisten välinen ero on kuitenkin viime vuosina pienentynyt. (Eläketurvakeskus 2012.)

Vuonna 2010 maksettiin 7 905 kuntoutujalle eli 81 prosentille kuntoutuksen ajalta toimeentulokorvausta. Keskimääräinen kuntoutusavustus, -raha tai kuntoutuskorotus oli suuruudeltaan 1 977 euroa kuukaudessa, miehillä 2 220 euroa ja naisilla 1 786 euroa. Sairausryhmittäin tarkasteltuna kuntoutusaikaiset toimeentulokorvaukset olivat suurimmat tuki- ja liikuntaelinten sairauksien luokassa, noin 35 miljoonaa euroa. Joka viidennellä kuntoutujalla oli diagnoosina mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriö. Toimeentulokustannukset tässä sairausryhmässä olivat kymmenen miljoonaa euroa ja kuukaudessa maksettiin keskimäärin 1 954 euroa toimeentulokorvausta. (Eläketurvakeskus 2012.)

Mielenterveyskuntoutujien osuus kasvoi edellisvuodesta seitsemän prosenttia. Vuonna 2004 mielenterveyskuntoutujien osuudet kasvoivat 32 prosenttia ja vuonna 2006 kasvu oli 20 prosenttia. Vuonna 2010 kuntoutuksen kokonaiskustannukset kasvoivat edellisvuodesta 11 prosenttia. Korkeimmat keskimääräiset kuntoutuskulut olivat alle 35-vuotiailla, joilla yleisin kuntoutumistoimenpide oli koulutus. Kuntoutujia tässä ikäryhmässä oli vähiten. (Eläketurvakeskus 2012.)

Nuori aikuinen, joka saapuu kuntoutuskotiin, sen mukaan, minkä ikäinen ja millaisessa kunnossa hän on ollut ennen kuntoutuskotiin tuloaan, on mahdollisesti ollut yhteiskunnan elätettävänä tai sitten on opiskellut tai ollut työelämässä. Tässä lasken yhteiskunnan maksimikustannukset näissä eri esimerkkitapauksissa eli ajatellaan että, kaksi näistä esimerkki tapauksista ovat saaneet yhteiskunnan tukea ennen kuntoutuskotiin tuloaan. 18-vuotias ei ole vielä ehtinyt olla koska on vielä niin nuori, joten yhteiskunnan kustannuksia ei ole. 24-vuotias on ehtinyt olla seitsemän vuotta yhteiskunnan tukien varassa ja 30-vuotias 13 vuoden ajan.

Halusin selvittää, kuinka paljon maksaa julkisella puolella eli psykiatrisella osastolla hoidossa oleminen. Keski-Pohjanmaan Keskussairaalan palveluhinnastosta löysin Psykiatrian tulosalueen kohdalta hinnoitteluja. Hinnat riippuvat asiakkaan tarvitseman

hoidon vaativuudesta. Otan tähän mukaan vain ne hinnat, joiden oletan koskevan vain psykiatrisella osastolla erikoissairaanhoidossa olevaa aikuista. Sairaalassa on kaksi aikuisten psykiatrista osastoa, joissa molemmissa on 16 vuodepaikkaa, eli yhteensä 32 paikkaa.

Ensinnäkin kokonaisvaltainen tutkimus ja hoidon suunnittelu maksaa 588 euroa. Vaativa hoitopäivä, jolla tarkoitetaan esimerkiksi moniammatillista hoitopäivää aikuispsykiatrisella osastolla, maksaa 375 euroa. Lisäksi on hinnoiteltu erikseen erityisen vaativa hoitopäivä, tehopäivä 1 ja tehopäivä 2, jotka vaativat lisäselvityksiä, tutkimuksia tai erityistä valvontaa. Taulukko 3 näyttää nämä hinnat myös kerrottuna viikko- ja kuukausitasolla. (Keski-Pohjanmaan keskussairaala 2013.)

TAULUKKO 3. Keski-Pohjanmaan Keskussairaalan Psykiatrian osaston hintoja eri vaativuustason mukaan (Keski-Pohjanmaan keskussairaala 2013.)

Keski-Pohjanmaan Keskussairaalan Psykiatrian hintoja

	Hinta €	vko	kk
Kokonaisvaltainen tutkimus tai hoidon suunnittelu	588	-	-
Vaativa hoitopäivä	375	2 625	11 250
Erityisen vaativa hoitopäivä	495	3 465	14 850
Tehopäivä I	620	4 340	18 600
Tehopäivä II	765	5 355	22 950

Jos esimerkiksi potilas on hoidossa psykiatrisella osastolla kuusi kuukautta ja kaikki päivät olisivat vaativia hoitopäiviä, eli ns. normaaleja päiviä, jolloin erityisvalvontaa ei tarvita, hoito maksaisi 67 500 euroa. Tässä laskin hoidon suunnittelu 588 euroa + vaativan hoitopäivän hinta x 12 kk. Taas jos hoitajakso kestäisi vuoden ja lasketaan taas tuon vaativan hoitopäivän mukaan, summa on 135 588 euroa. Toki jos potilas tarvitsee erityishuomiota tai on pakkohoidossa, hintaa tulee paljon lisää.

Esitän kolmen eri ikäisen esimerkkitapauksen avulla yhteiskunnan ja Kuntoutumiskoti Sähäkän kustannuksia (Taulukko 4). Ensimmäisenä on 18-vuotias Sähäkkään tuleva nuori aikuinen ja hänen jälkeensä 24 ja 30-vuotiaat, jotka ovat saaneet yhteiskunnan tukia ennen kuntoutumiseen tuloaan.

TAULUKKO 4. Yhteiskunnan kulut ja Sähäkän kulut yhteensä esimerkkitapauksissa.

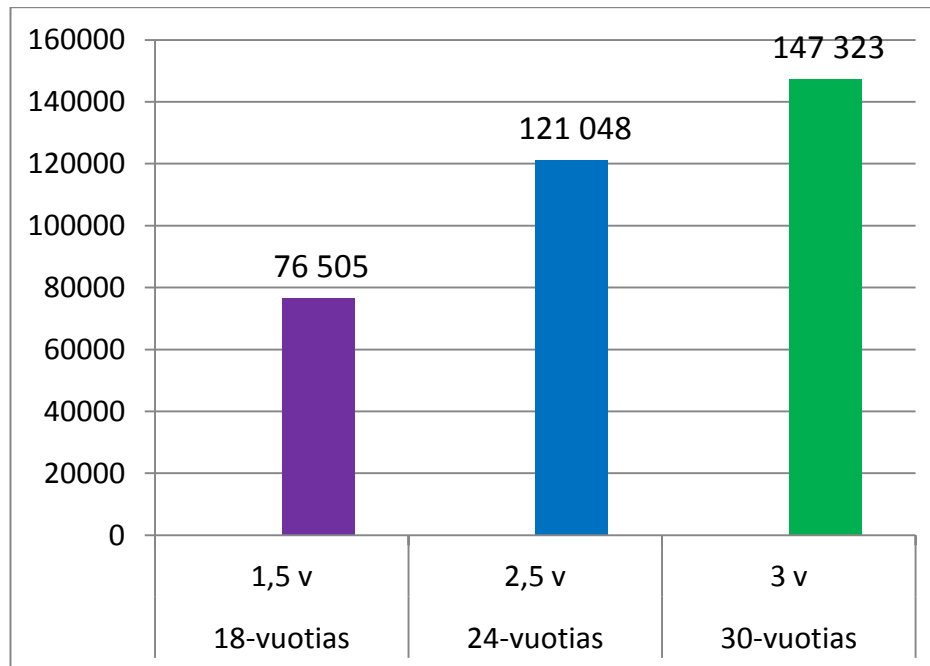
Yhteiskunnan ja Sähäkän kulut	18-vuotias	24-vuotias	30-vuotias
Yhteiskunnan kulut ennen kuntoutuskotia	-	210 000	390 000
Kuntoutuskodissa 1. vuosi	60 374	60 374	60 374
Seuraavat 6kk kuntoutuskodissa	16 132	16 132	16 132
Kustannukset yhteensä	76 505	286 505	466 505

Tarkastelen tässä kuinka paljon maksimissaan kustannukset voisivat olla, joten esimerkkitapaus 1:ssä 18-vuotias mielenterveyskuntoutuja tulee Sähäkkään ja on siellä normaali kuntoutumisajan eli puoli toista vuotta ja sitten pääsee omilleen. Esimerkkitalpaus 2:ssa, 24-vuotias kuntoutuja tulee Sähäkkään ja nauttii kuntoutumiskodin palveluista kahden ja puolen vuoden ajan. Esimerkkitalpaus 3:ssa, 30-vuotias kuntoutuja tulee Sähäkkään ja on siellä yhteensä kolmen vuoden ajan.

TAULUKKO 5. Kuntoutumisajat ja kuntoutumisen kustannukset esimerkkitapauksissa

Kuntoutuja	Kuntoutumis-aika	Kustannukset euroa
18-vuotias	1,5 v	76505
24-vuotias	2,5 v	121048
30-vuotias	3 v	147323

Seuraavassa kuviossa näemme, kuinka paljon kustannukset eroavat, kun kuntoutus aika pitenee yhdestä ja puolesta vuodesta kolmeen vuoteen. Erotus on jopa 70 818 euroa. Kuviosta 6, voimme selkeämmin havaita kuntoutumisaikojen myötä aiheutuvat hintojen erot. Yleensä nuori aikuinen on ensimmäiset kuusi kuukautta kuntoutumiskodilla, josta siirtyy sitten tukikodille, jossa viettää toiset kuusi kuukautta, jonka jälkeen hän on vajaat kolme kuukautta itsenäistymisyksikössä ja toiset vajaat kolme kuukautta tukiasunnossa. Jokainen vaihe on hinnaltaan erilainen, joten kustannukset riippuvat siitä kuinka kauan vietetään aikaa kussakin eri kuntoutumisportaassa.



KUVIO 6. Kuntoutumisen ajat ja kustannukset esimerkkitapausten mukaan

Se että nuoriaikuinen kuntoutuu ja oppii tulemaan toimeen omillaan ja kykenee itsenäiseen elämään, on varmasti muutaman vuoden kuntoutumisen arvoista. Ja minkä hyödyn yhteiskunta siitä saakaan kun nuori kykenee opiskelemaan ja hankkimaan koulutuksen ja sitten pystyy työelämässä hyödyntämään hankkimiaan taitojaan ja siten ylläpitämään yhteiskuntaa, tuomalla verotuloja.

4.4 Yhteenvetoa

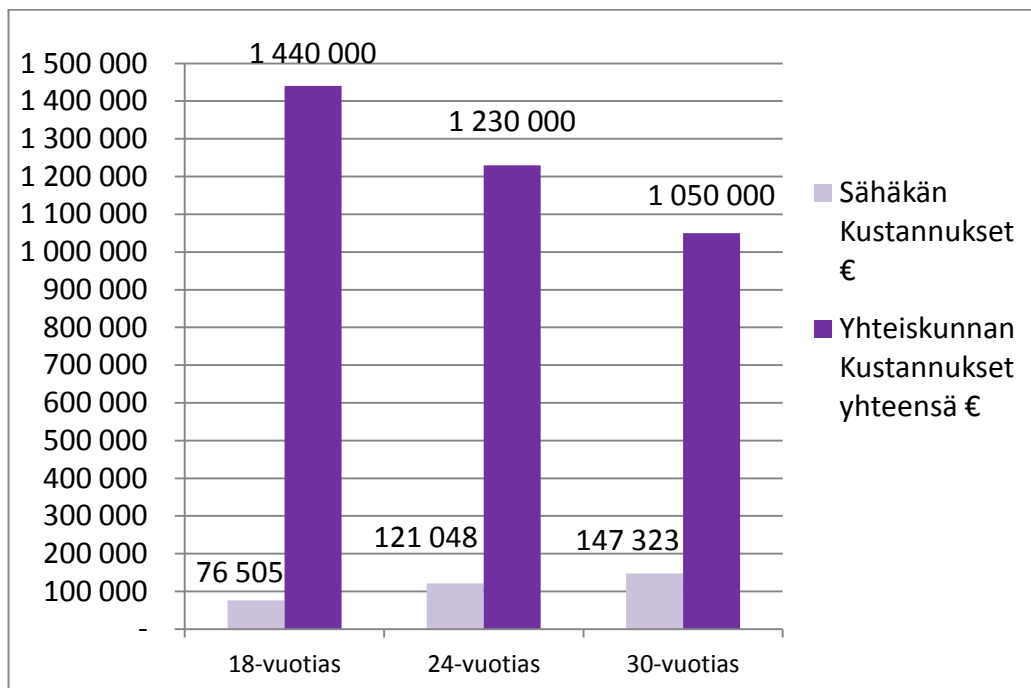
Seuraavaksi vielä tarkastelen yhteenvetona kuntoutumiskoti Sähäkän kustannuksia verrattuna yhteiskunnan kustannuksiin, siis siihen, miten paljon yhteiskunta menettäisi varojaan, jos nuori aikuinen ei kuntoutuisi ja siten yhteiskunta joutuisi huolehtimaan hänestä aina eläkeikään asti.

Taulukossa 6 käytetään samaa 30 000 euron suuruista vuosittaista summaa yhteiskunnan menona nuoren aikuisen elättämiseen. Yhteiskunnan kustannusten yhteistulos on saatu siten, että jäljellä olevat vuodet ennen eläkeikää on kerrottu vuosittaisella summalla, siksi esimerkkitapausten kulujen summat ovat erisuuruiset.

TAULUKKO 6. Sähäkän kustannukset verrattuna yhteiskunnan kustannuksiin

Esimerkki- tapaukset	Sähäkän Kustannukset €	Vuodet ennen eläkeikää	Yhteiskunnan kustannukset /vuosi €	Yhteiskunnan Kustannukset yhteensä €
18-vuotias	76 505	48	30 000	1 440 000
24-vuotias	121 048	41	30 000	1 230 000
30-vuotias	147 323	35	30 000	1 050 000
Yhteensä	344 876	124	90 000	3 720 000

Kuviossa 7 näemme suuren eron kustannuksissa Sähäkän palveluiden ja yhteiskunnan menojen välillä. Yhteiskunnan varoja käytetään paljon mielenterveyskuntoutujien tukemiseen. Kuitenkin järkevämpää olisi panostaa enemmän siihen, miten saada ihmiset kuntoutumaan, jotta he kykenevät tulemaan toimeen itsenäisesti ja olemaan omavaraisia, eivätkä he silloin olisi riippuvaisia yhteiskunnan tuesta.



KUVIO 7. Sähäkän ja yhteiskunnan kustannusten vertailua

Tässä huomaamme että yhteiskunnan kustannukset ovat runsaasti suuremmat. Kuitenkin tässä on otettu yhteiskunnan kustannuksiin huomioon nuoren aikuisen koko elinikä ennen 65 vuoden ikää. Tämä kuvaa hyvin sitä miten paljon yhteiskuntamme hyötyy siitä että nuori aikuinen pääsee kiinni itsenäiseen elämään kuntoutumiskodin avulla. Tässä kuviossa ei kuitenkaan näy se kuinka paljon tuloja kuntoutumisen kautta työllistyvä henkilö tuo yhteiskunnallemme.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyöni teoriaosuudessa kerroin yleisesti kustannuslaskennasta, erityisesti perinteisestä ja toimintolaskennasta. Lisäksi tuli esille hinnoittelun teoriaa, sitä miten sitä hyödynnetään ja miten se on tärkeä osa yritystoimintaa. Tämä on tärkeää koska sillä määritetään se, miten kustannukset pystytään hoitamaan. Hinnoittelu yksityisellä ja julkisella puolella on erilaista, sillä julkisella puolella ei ole niin kovaa huolta kilpailijoista.

Koska työni käsittää Kuntoutumiskoti Sähäkän kustannuslaskentaa, sain tilaisuuden tutustua myös sosiaali- ja terveysalan näkökulmasta kuntoutukseen. Erityisesti käsitteelin nuorten mielenterveyskuntoutumista, johon Sähäkki keskittyy. Sain tilaisuuden tutustua Kuntoutumiskotiin käymällä itse paikan päällä Ylivieskassa. Siellä on nähty vaivaa ja saatu nuorille aikuisille viihtyisä ilmapiiri, jossa he voivat kehittää itseään ja oppia uusia taitoja. Siellä tarjotaan myös moniammatillista osaamista ja huomioidaan nuorten aikuisten tarpeet.

Laskelmissa käytin kolmea esimerkkitapausta, joilla sain näiden eri polkujen avulla laskettua kuntoutumisen hintaa. Tässä laskin maksimikustannukset, joten monissa tapauksissa tosielämässä kuntoutuminen ei tule maksamaan nuoren aikuisen kohdalla näin paljon. Myös tässä on käytetty keskimääräisiä kuntoutumisaikoja, ja yksilöittäin kuntoutumisajat voivat vaihdella useissa kuukausissa.

Yhteiskunnan kustannukset tulevat olemaan valtaisan, jollei panosteta nuorten aikuisten mielenterveyskuntoutumiseen, jonka avulla he kykenevät tulemaan toimeen itsenäisesti ja huolehtimaan itsestään ja mahdollisesti tulevasta perheestään. Yhteiskunta silloin välttää sen, että joutuu huolehtimaan heistä lopun iän.

Oli mielenkiintoista päästä tutustumaan aiheeseen ja oppia uutta. Työtäni olen tehnyt jo pitkän aikaa, ja harmittaa, että en ole saanut töiden ja muiden esteiden vuoksi tehtyä työtä jo aiemmin, varsinkin kun työ tehdään toimeksiantona. Olen kiitollinen siitä, että sain tämän nyt jo tähän vaiheeseen. Haluan kiittää kaikkia, jotka ovat tukeneet minua tässä työssä.

LÄHDELUETTELO

Alhola, K. 2008. Toimintolaskenta perusteet ja käytäntö. Porvoo: Bookwell Oy.

Eklund, I. & Kekkonen, H. 2011. Toiminnan kannattavuus. Helsinki: WSOYpro Oy.

Eläketurvakeskus. 2011. Työeläkekuntoutuksen Raportti vuodelta 2010. Www-dokumentti. Saatavissa:

http://www.etk.fi/fi/gateway/PTARGS_0_2712_459_440_3034_43/http%3B/content.etk.fi%3B7087/publishedcontent/publish/etkfi/fi/julkaisut/tilastojulkaisut/tilastoraportit/tyoelakekuntoutus_vuonna_2010_7.pdf Luettu 12.11.2013.

Härkäpää, K. & Järvikoski, A. 2011. Kuntoutuksen perusteet. 5. uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro Oy.

Ihalainen, J., Kettunen, R., Kähäri-Wiik, K. & Vuori-Kemilä, A. 2009. Kuntoutuksen mahdollisuudet. 4. uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro Oy.

Jormakka, R., Koivusalo, K., Lappalainen, J. & Niskanen, M. 2009. Laskentatoimi. Helsinki: Edita Prima Oy.

Kansaneläkelaitos. 2011a. Kelan Tuet ja palvelut –kuntoutus. Www-dokumentti. Saatavissa:

<http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/050302115440EH?OpenDocument> Luettu 20.11.2012.

Kansaneläkelaitos. 2011b. Nuorten mielenterveys. Www-dokumentti. Saatavissa:

[http://www.kela.fi/it/kelasto/kelasto.nsf/%28WWWAllDocsById%29/7CCA649CC3E98A10C225751B002C654F/\\$file/TK_08_12_08_Nuorten_mielenterv_Raitasalo_Maaniemi.pdf](http://www.kela.fi/it/kelasto/kelasto.nsf/%28WWWAllDocsById%29/7CCA649CC3E98A10C225751B002C654F/$file/TK_08_12_08_Nuorten_mielenterv_Raitasalo_Maaniemi.pdf) Luettu 20.11.2012.

Kehusmaa, S. & Mäki, J. 2002. Kuntoutuksen taloudelliset vaikutukset, tuki- ja liikuntaelinsairauden tai mielenterveyden häiriön vuoksi kuntoutettujen terveysturvaetuudet Kelan rekistereissä. Kela Sosiaali- ja terveysturvan katsauksia 55. Jyväskylä: Gummerus Oy.

Keski-Pohjanmaan Keskussairaala. 2013. Www-dokumentti. Saatavissa:

www.kpshp.fi/fi/default.asp?a=12&b=&c=153&d=keski/talous/hinnasto.htm Luettu 26.11.2013.

Maaniemi, K. & Raitasalo, R. Viisi nuorta eläkkeelle joka päivä. Sosiaalivakuutuslehti 1/2011. Www-dokumentti. Saatavissa:

<http://www.e-julkaisu.fi/kela/sosiaalivakuutus/2011/01/> Luettu 15.11.2012.

Malttia Oy. 2010. Www-dokumentti: Saatavissa:

<http://www.malttia.net/> Luettu 12.11.2012.

Pellinen, J. 2003. Kustannuslaskenta ja kannattavuusajattelu. Jyväskylä: Gummerus Oy.

Pellinen, J. 2006. Kustannuslaskenta ja kannattavuusajattelu. Economica-kirjasarjan julkaisu nro 26. 2. uudistettu painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri, Vesalan Sairaala, Ylivieskan kuntoutuskoti. 2013.

Www-dokumentti. Saatavissa:

http://www.ppshp.fi/potilaat_laheiset/prime101/prime119/prime107.aspx Luettu

12.11.2012.

Suoyrjö, H. 2010. Kelan järjestämän kuntoutuksen kohdentuminen ja vaikutukset työkykyyn kunnallisilla työpaikoilla. Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 113. Helsinki: Vammalan Kirjapaino Oy.

Syrjäytymisvaarassa olevien vajaakuntoisten nuorten kuntoutustarpeen arviointi. 2007. Sosiaali- ja terveysturvan katsauksia 73. Helsinki: Vammalan Kirjapaino Oy.

Sähäkkä Oy. 2013. Www-dokumentti: Saatavissa:

http://www.sahakka.fi/fin/?page_id=312 Luettu 9.12.2013.

Vilkkumaa I. 2012. Kuntoutusta mihin hintaan hyvänsä. Kuntoutus Nyt. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://kuntoutusnyt.blogspot.com/2012/02/kuntoutusta-mihin-hintaan-hyvansa.html> Luettu 15.11.2012.